

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1MCdo/2/2011
Identifikačné číslo spisu:	1110212672
Dátum vydania rozhodnutia:	23.05.2012
Meno a priezvisko:	JUDr. Milan Deák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2012:1110212672.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu J., bývajúceho v U., zastúpeného JUDr. Jindřichom Stoszekom, advokátom v Bratislave, Černyševského 26, proti žalovaným 1/ Z., bývajúcemu v I. a 2/ D.j, bývajúcej v I., obom zastúpeným JUDr. Milanom Žoldošom, advokátom v Bratislave, Sasinkova 6, o vypratanie nehnuteľností a iné, vedenej na Okresnom súde Dunajská Streda pod sp. zn. 12C 79/2010, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 30. júla 2010 sp. zn. 23Co 200/2010, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Trnave z 30. júla 2010 sp. zn. 23Co 200/2010 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Dunajská Streda (súd prvého stupňa) v konaní o vypratanie nehnuteľnosti uznesením z 24. mája 2010 č. k. 12C 80/2010-47 zamietol návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým sa žalobca domáhal, aby súd zakázal žalovaným 1/ a 2/ užívanie a vstup do nehnuteľnosti - stavby rodinného domu súp. č. XXX., postavenej na pozemku parc. č. XXX/XX. o výmere 73 m², zapísanej na LV č. XXX, vydanom Katastrálnym úradom Bratislava, Správa katastra Dunajská Streda pre k. ú. B., a tiež užívanie a vstup na nehnuteľnosť - pozemok parc. č. XXX/X o výmere 176 m², záhrady, zapísanej na LV č. XXX, vydanom Katastrálnym úradom Bratislava, Správa katastra Dunajská Streda pre k. ú. B.. V odôvodnení svojho rozhodnutia súd prvého stupňa uviedol, že žalobca potrebu dočasnej úpravy odôvodňoval obavou, že žalovaní mu spôsobia škodu na majetku. Podľa názoru súdu však žalobca dôvodnosť svojich obáv nijako nepreukázal, práve naopak, napriek tomu, že sa javí, že nehnuteľnosti v súčasnosti užívajú žalovaní bez právneho dôvodu, pokiaľ sa žalovaní 1/ a 2/ domáhajú skôr podanou žalobou svojho nároku vyplývajúceho z tej istej zmluvy, z ktorej sa svojho nároku domáha žalobca, nie je tu daný ani predpoklad, že by hrozila žalobcovi na jeho majetku ujma, keďže žalovaní majú záujem získať nehnuteľnosti pre seba.

Krajský súd v Trnave (odvolací súd) na odvolanie žalobcu uznesením z 30. júla 2010 sp. zn. 23Co 200/2010 zmenil napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa tak, že žalovaným 1/ a 2/ sa zakazuje užívanie nehnuteľnosti - stavby rodinného domu súp. č. XXX., postavenej na pozemku parc. č. XXX/XX o

výmere 73 m², zapísanej na LV č. XXX, vydanom Katastrálnym úradom v Bratislave, Správa katastra Dunajská Streda pre k. ú. B. a vstup do nej, a tiež užívanie nehnuteľnosti - pozemku parc. č. XXX/X o výmere 176 m², záhrady, zapísanej na LV č. XXX, vydanom katastrálnym úradom Bratislava, Správa katastra Dunajská Streda pre k. ú. B. a vstup na ňu. Zároveň vyslovil, že predbežné opatrenie sa nariaďuje do právoplatného ukončenia sporu vedeného na Okresnom súde Dunajská Streda pod sp. zn. 12C 80/2010. Odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia poukázal na to, že žalovaní mali predmetné nehnuteľnosti prenajaté od žalobcu na dobu určitú, ktorá uplynula 1. februára 2010, takže sa na nich zdržujú neoprávnené a žalobca preto podal žalobu o vypratanie. V konaní začatom uvedenou žalobou požiadal o vydanie predbežného opatrenia, ktorým by sa zakázalo žalovaným užívať predmetné nehnuteľnosti a ako dôvod podania takéhoto návrhu udával, že žalovaní sa v nehnuteľnostiach zdržujú bez právneho dôvodu, že je potrebné dočasne upraviť pomery, pretože sa bezdôvodne pripojili na odber elektrickej energie a dochádza ku škodám na majetku. V priebehu odvolacieho konania bola k odvolaniu priložená kópia zápisnice o trestnom oznámení žalobcu na žalovaných, ktorí v predmetnej nehnuteľnosti naďalej bývajú a vyhrážajú sa žalobcovi, že nech to neskúša, lebo „aj jeho dám dole, aj právnik dá dole“. Žalobca mal neustále výhražné sms-ky od žalovaných, ktorí takisto obťažovali aj jeho mamu a vyhrážali sa naďalej. Na základe týchto trestných oznámení bolo začaté trestné stíhanie pre prečin poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1 Trestného zákona. Odvolací súd zdôraznil, že pri vydaní predbežného opatrenia stačí aspoň osvedčiť danosť nároku a týmito spôsobmi prejavu, aké žalovaní voči žalobcovi uplatňujú, je obava z útokov a nebezpečenstva hroziaceho voči žalobcovi už samotný fakt, že žalovaní užívajú jeho nehnuteľnosť bez právneho dôvodu a spôsobujú tak žalobcovi škodu aj neoprávneným pripojením sa na elektrickú energiu, opotrebovávaním predmetnej nehnuteľnosti, či rôznymi stavebnými zásahmi do nehnuteľnosti. Mal za to, že obava žalobcu z hroziacej ujmy je oprávnená a vydanie predbežného opatrenia v takomto štádiu bolo nevyhnutným. Podľa názoru odvolacieho súdu bola ochrana vlastníka podľa § 126 Občianskeho zákonníka medzi účastníkmi prednejšia ako nájomný vzťah, a to aj v situácii, keď si žalovaní podali žalobu o nahradenie prejavu vôle a o uzavretie kúpnej zmluvy (na základe zmluvy o budúcej zmluve, ktorá bola spísaná spolu s nájomnou zmluvou), pretože - vychádzajúc z nájomnej zmluvy - nájomný vzťah medzi účastníkmi skončil 1. februára 2010.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky na základe podnetu žalovaných 1/ a 2/ podal proti uzneseniu odvolacieho súdu mimoriadne dovolanie, v ktorom žiadal napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Mimoriadne dovolanie odôvodnil tým, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Generálny prokurátor poukazoval na to, že predbežné opatrenie nemôže byť zásadne vydané, ak by bol jeho obsah totožný s rozhodnutím vo veci samej. Tým by vlastne súd predbiehal rozhodnutie vo veci samej. Názor odvolacieho súdu, že nariadené predbežné opatrenie neprejudikuje rozhodnutie vo veci samej, pretože vypratanie nehnuteľnosti je pojem širší ako jej užívanie, považoval za nesprávny. Zdôrazňoval, že takto nariadené predbežné opatrenie má pre žalovaných ten istý dôsledok ako vypratanie nehnuteľnosti. Podľa názoru generálneho prokurátora by v danej veci prichádzalo do úvahy vydanie predbežného opatrenia spočívajúceho v zákaze užívania nehnuteľnosti len vtedy, ak by existovala reálna obava z ohrozenia výkonu rozhodnutia ukladajúceho žalovaným vypratať nehnuteľnosť. Takáto obava však môže vyplývať len z takého chovania žalovaných, ktoré smeruje vo svojom dôsledku k zániku (likvidácii) nehnuteľnosti ako veci v právnom zmysle slova. Taktiež nesúhlasil s názorom odvolacieho súdu, že existuje oprávnená obava hroziacej ujmy žalobcu, pretože žalovaní užívajú jeho nehnuteľnosti bez právneho dôvodu a spôsobujú mu tak škodu aj neoprávneným pripojením na elektrickú energiu, opotrebovávaním predmetnej nehnuteľnosti, či rôznymi stavebnými zásahmi do nehnuteľnosti. V tomto smere sa generálny prokurátor jednoznačne stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, že žalobca svoje obavy nijako nepreukázal a vzhľadom na skutočnosť, že žalovaní majú záujem získať nehnuteľnosti pre seba, nie je daný ani predpoklad, že by hrozila žalobcovi na jeho majetku ujma.

Žalovaní 1/ a 2/ sa s mimoriadnym dovolaním v plnom rozsahu stotožnili a žalobca ho vo svojom písomnom vyjadrení navrhol zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.)

po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu žalovaných 1/ a 2/ (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 v spojení s § 243a ods. 3 O.s.p.) preskúmal vec a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora je dôvodné.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. môže byť mimoriadne dovolanie podané z dôvodu, že:

a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237,

b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,

c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale aj dôvodmi uplatnenými v mimoriadnom dovolaní. Obligatórne (§ 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vzhľadom na spomenutú zákonnú povinnosť podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky preskúmal, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. O vadu tejto povahy ide vždy vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odhala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Vadu tejto povahy generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní nenamietal a v konaní ani nevyšla najavo.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v mimoriadnom dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je nesprávnosť rozhodnutia vo veci, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Ani takáto vada však dovolacím súdom v konaní zistená nebola.

Generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní uplatnil dovolací dôvod podľa § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p., t.j. nesprávne právne posúdenie veci. V tomto smere vyčítal odvolaciemu súdu, že nariadené predbežné opatrenie prejudikuje rozhodnutie vo veci samej a že žalobca navyše ani nepreukázal nebezpečenstvo bezprostredne mu hroziacej ujmy.

Podľa § 1 O.s.p. občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

Podľa § 2 O.s.p. v občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, uskutočňujú výkon rozhodnutí, ktoré neboli splnené dobrovoľne, a dbajú pri tom na to, aby nedochádzalo k porušovaniu práv a právom chránených záujmov fyzických a právnických osôb a aby sa práva nezneužívali na úkor týchto osôb.

Podľa § 102 ods. 1 prvá veta O.s.p. ak treba po začatí konania dočasne upraviť pomery účastníkov alebo zabezpečiť dôkaz, pretože je obava, že neskôr ho nebude možné vykonať alebo len s veľkými ťažkosťami, súd na návrh neodkladne nariadi predbežné opatrenie alebo zabezpečí dôkaz.

Návrh na nariadenie predbežného opatrenia má podľa § 75 ods. 2 prvej vety O.s.p. okrem náležitostí návrhu podľa § 79 ods. 1 O.s.p. obsahovať opísanie rozhodujúcich skutočností odôvodňujúcich nariadenie predbežného opatrenia, uvedenie podmienok dôvodnosti nároku, ktorému sa má poskytnúť

predbežná ochrana, a odôvodnenie nebezpečenstva bezprostredne hroziacej ujmy alebo potreby dočasnej úpravy pomerov maloletého dieťaťa v záujme maloletého dieťaťa; ak ide o odovzdanie dieťaťa do starostlivosti fyzickej osoby, ktorá nie je blízkou osobou maloletého dieťaťa, k návrhu musí byť doložený doklad preukazujúci zapísanie do zoznamu žiadateľov podľa osobitných predpisov.

Podľa § 76 ods. 1 písm. f/ O.s.p. predbežným opatrením môže súd nariadiť účastníkovi, aby niečo vykonal, niečoho sa zdržal alebo niečo znášal.

Predbežné opatrenie je procesným zabezpečovacím inštitútom dočasného a provizórneho charakteru; umožňuje poskytnúť ochranu porušeným alebo ohrozeným subjektívnym právam účastníkov konania do toho času, kým sa definitívne nerozhodne vo veci samej. Okrem dočasnosti je pojmovým znakom predbežného opatrenia aj provizórnosť vyjadrujúca neúplnosť procesnej ochrany, ktorá sa poskytuje jeho obsahom. Pri rozhodovaní o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia je nevyhnutné provizórnosť dočasnej ochrany rešpektovať. Súdna prax v tejto spojitosti už dávnejšie dovodila, že zásadne (spravidla) predbežné opatrenie nemôže byť vydané, ak by bol jeho obsah totožný s rozhodnutím vo veci samej; vecná zhodnosť výroku rozhodnutia vo veci samej a obsahu ochrany poskytovanej predbežným opatrením (obsahovo rovnaké povinnosti, aké by boli uložené rozhodnutím vo veci samej) je prípustná len celkom výnimočne (porovnaj tiež napr. R 14/1998, nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 237/2011).

V danom prípade o zhodu /identickosť/ medzi výrokom predbežného opatrenia a v návrhu vo veci samej (žalobe) navrhnutým enunciátom síce nejde, avšak v situácii, keď žalovaní v jednej zo sporných nehnuteľností - rodinnom dome bývajú, výrok zákazu užívania a vstupu do tohto domu, ako aj na predmetné príľahlé pozemky tak, ako je formulovaný predbežným opatrením, má pre žalovaných rovnaké dôsledky ako ich vypratanie, ktorého sa žalobca domáha vo veci samej. Je navyše nemysliteľné, aby žalovaní v prípade splnenia povinnosti uloženej im predbežným opatrením, rodinný dom len jednoducho (bez ďalšieho) opustili tak, že by (aj so zreteľom na nemožnosť opätovného vstupu) neboli zároveň nútení zobrať si svoje veci v ňom sa nachádzajúce, ktoré sú minimálne pre ich aktuálnu osobnú potrebu nevyhnutné. Skutočnosť, že vypratanie týchto vecí im predbežné opatrenie (výslovne) neukladá a teda ho nemožno ani exekučne vymáhať, je už z uvedeného aspektu (dôvodu) nepodstatná. Zásadne v posudzovanej veci je, že v minulosti medzi účastníkmi založené právne vzťahy, ktoré sa týkajú predmetných nehnuteľností, stali sa predmetom súdneho sporu, ktorého výsledok nemožno predbiehať, a žalobca by priamo na základe napadnutého predbežného opatrenia (teda bez riadneho prejednania veci po stránke skutkovej aj právnej) docielil - hoci len s dočasným účinkom - stav, ktorý sleduje dosiahnuť rozhodnutím vo veci samej. Už iba to, že túto veľmi závažnú okolnosť odvolací súd pri rozhodovaní o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia celkom prehliadol a nemal za významnú, má za následok, že napadnuté uznesenie nemožno považovať za správne.

Odhliadnuc od uvedeného výkladu a názoru, v zmysle ktorého sa spochybňuje nariadenie predbežného opatrenia ukládajúceho žalovaným predmetné povinnosti, považuje dovolací súd za dôvodnú i ďalšiu námietku generálneho prokurátora a to, že v konaní nebolo preukázané (osvedčené) nebezpečenstvo bezprostredne hroziacej ujmy na strane žalobcu.

Z ustanovenia § 75 ods. 2 O.s.p. upravujúceho náležitosti návrhu na nariadenie predbežného opatrenia vyplýva, že jedným z predpokladov pre jeho nariadenie je, aby navrhovateľ odôvodnil nebezpečenstvo bezprostredne mu hroziacej ujmy. To znamená, že navrhovateľ musí osvedčiť, že bez vydania požadovaného predbežného opatrenia by mu mohla vzniknúť ujma značná, závažná a dokonca neodstrániteľná.

V posudzovanej veci sa žalobca v návrhu na nariadenie predbežného opatrenia domáhal zákazu užívania a vstupu žalovaných na sporné nehnuteľnosti, tvrdiac, že je potrebné dočasne upraviť pomery účastníkov, aby nedochádzalo ku škodám na jeho majetku, nakoľko žalovaní tieto nehnuteľnosti užívajú bez právneho dôvodu, nechcú mu ich vydať a proti jeho vôli sa pripojili na odber elektrickej energie. Po tom, čo súd prvého stupňa návrh žalobcu pre nepreukázanie nebezpečenstva hroziacej ujmy zamietol, žalobca v odvolaní proti tomuto uzneseniu doplnil, že vzťahy medzi účastníkmi sa vyostřili, pretože

žalovaný 1/ sa mu vyhrážal zapálením stavby a smrťou, ak s ním nepodpíše kúpnu zmluvu. K tomu priložil listiny, podľa ktorých vec riešia policajné orgány. Taktiež uviedol, že žalovaní poškodili statiku domu tým, že bez jeho súhlasu zaťažili krov strechy sadrokartónom, vymenili vaňu, premaľovali omietku domu, odstránili dvierka na kuchynskej linke a pod. Keďže mu žalovaní bránia vo vstupe na predmetné nehnuteľnosti, nemôže ani podrobne skontrolovať stav stavby.

Odvolací súd svoj záver o existencii nebezpečenstva ujmy bezprostredne hroziacej žalobcovi založil na tom, že žalovaní užívajú jeho nehnuteľnosť bez právneho dôvodu a spôsobujú mu tak škodu aj neoprávneným pripojením sa na elektrickú energiu, opotrebovávaním predmetnej nehnuteľnosti, či rôznymi stavebnými zásahmi do nej. V tejto spojitosti je potrebné zdôrazniť, že o nebezpečenstve bezprostredne hroziacej ujmy na strane žalobcu nemožno hovoriť bez ďalšieho len preto, že sa momentálne javí, že žalovaní užívajú rodinný dom žalobcu bez právneho dôvodu, v dôsledku čoho dochádza k jeho opotrebovaniu, a to aj v situácii, že sa pripojili na odber elektrickej energie. Pokiaľ ide o stavebné zásahy do rodinného domu, sám žalobca v návrhu uviedol, že nemá prehľad o týchto úpravách, nakoľko žalovaní mu bránia vo vstupe na predmetné nehnuteľnosti. V tomto smere sa jedná len o domnienky žalobcu, založené na tom, že žalovaní v minulosti vykonali stavebné úpravy v rodinnom dome, čo napokon už pred podaním návrhu na nariadenie predbežného opatrenia žalobcom potvrdili aj žalovaní vo svojom vyjadrení k návrhu vo veci samej, v zmysle ktorého predmetný rodinný dom nadštandardným spôsobom zhodnotili. Takúto činnosť žalobca teda neosvedčil. Je inak nelogické, aby žalovaní aj po tom, čo žalobca s nimi odmietol podpísať kúpnu zmluvu na predmetné nehnuteľnosti a podal žalobu na ich vypratanie, na vlastné náklady v týchto stavebných úpravách pokračovali.

Dovolací súd sa preto stotožňuje s argumentáciou generálneho prokurátora, ako aj súdu prvého stupňa, že žalobca svoje obavy, že mu žalovaní svojim konaním spôsobia škodu, nijako nepreukázal (neosvedčil). Nemožno v tejto spojitosti neuviesť, že aj keď sa momentálne javí, že žalovaní užívajú tieto nehnuteľnosti bez právneho dôvodu, pokiaľ sa domáhajú skôr podanou žalobou svojho nároku vyplývajúceho z tej istej zmluvy ako žalobca, nejaví sa ani byť daný predpoklad, že by žalobcovi hrozila na jeho majetku ujma (a to ani v spojitosti s tvrdenými vyhrážkami zo strany žalovaného 1/) či dokonca, že vznikne nenávratný alebo len ťažko napravitelný stav zo strany žalovaných, ktorí majú záujem získať nehnuteľnosti pre seba. Právny názor odvolacieho súdu, že ochrana vlastníka je medzi účastníkmi prednejšia, teda abstraktne povedané, že pri rozhodovaní o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia by sa malo ako na rozhodujúce kritérium prihliadať na vlastníctvo, nemožno považovať za správny už pre jeho paušálnosť, neprípustne schematické zjednodušenie, kde sa neberie do úvahy celý komplex vzťahov medzi účastníkmi konania, špecifiká prejednávanej veci.

Z podaného výkladu vyplýva, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Generálny prokurátor teda dôvodne podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p., keďže to vyžadovala ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníkov konania a túto ochranu nebolo možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto napadnuté uznesenie odvolacieho súdu uznesením zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 prvá veta, ods. 4 v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný (§ 243d ods. 1 v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

Poučenie:

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.